

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ИНСТИТУТ ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ОБЩЕСТВАТА И ЗНАНИЕТО

О Т Ч Е Т

ЗА ДЕЙНОСТТА НА ИИОЗ - БАН ПРЕЗ 2016 г.

**София,
януари 2017 г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

1. НАУЧНА ПРОБЛЕМАТИКА НА ИНСТИТУТА ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ

НА ОБЩЕСТВАТА И ЗНАНИЕТО..... 4

- 1.1. Преглед на изпълнението на целите (стратегически и оперативни) на звеното, оценка и анализ на постигнатите резултати и на перспективите на звеното в съответствие с неговата мисия и приоритети, съобразени с утвърдените научни тематики..... 4
- 1.2. Изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020. Извършени дейности и постигнати резултати по конкретните приоритети..... 5
- 1.3. Полза/ефект за обществото от извършваните дейности..... 6
- 1.4. Взаимоотношения с други институции..... 8
- 1.5. Общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата..... 11
- 1.5.1. Практически дейности, свързани с работата на национални, правителствени и държавни институции, индустрията, енергетиката, околната среда, селското стопанство, национални културни институции и др. (относими към получаваната субсидия)..... 11
- 1.5.2. Проекти, свързани с общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата и обществото, финансирани от национални институции (без ФНИ), програми, националната индустрия и пр. 13

2. РЕЗУЛТАТИ ОТ НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ ПРЕЗ 2016 г.

- 2.1. Най-значимо научно постижение..... 14
- 2.2. Най-значимо научно-приложно постижение..... 15

3. МЕЖДУНАРОДНО НАУЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО НА ИИОЗ..... 16

- 3.1. В рамките на договори и спогодби на ниво Академия 16
- 3.2. В рамките на договори и спогодби на институтско ниво..... 16
- 3.3. Най-значим международно финансиран проект..... 17

4. УЧАСТИЕ НА ИИОЗ В ПОДГОТОВКАТА НА СПЕЦИАЛИСТИ..... 19

5. ИНОВАЦИОННА ДЕЙНОСТ НА ИИОЗ И АНАЛИЗ НА НЕЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ 20

- 5.1. Осъществяване на съвместна иновационна дейност с външни организации и партньори, вкл. поръчана и договорена с фирми от страната и чужбина..... 20
- 5.2. Извършен трансфер на технологии и/или подготовка за трансфер на технологии по договор с фирми; данни за полученото срещу това заплащане; данни за

реализираните икономически резултати във фирмите (работни места, печалба, производителност, дял на новите продукти в общия обем на продажбите и т.н.)..... 20

6. СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ..... 21

6.1. Осъществяване на съвместна стопанска дейност с външни организации и партньори (продукция, услуги и др., които не представляват научна дейност на Института), вкл. поръчана и договорирана с фирми от страната и чужбина 21

6.2. Отдаване под наем на помещения и материална база 21

6.3. Сведения за друга стопанска дейност 21

7. КРАТЪК АНАЛИЗ НА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ ЗА 2016 г. 22

8.СЪСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМИ НА ЗВЕНОТО В ИЗДАТЕЛСКАТА И ИНФОРМАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ, ПРЕПОРЪКИ.....24

9. ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАУЧНИЯ СЪВЕТ НА ИИОЗ – БАН 27

10. КОПИЕ ОТ ПРАВИЛНИКА ЗА РАБОТА НА ИИОЗ – БАН 28

11. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ В ОТЧЕТА И ПРИЛОЖЕНИЯТА КЪМ НЕГО СЪКРАЩЕНИЯ.....42

1. НАУЧНА ПРОБЛЕМАТИКА НА ИНСТИТУТА ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ОБЩЕСТВАТА И ЗНАНИЕТО

1.1. Преглед на изпълнението на целите (стратегически и оперативни) на звеното, оценка и анализ на постигнатите резултати и на перспективите на звеното в съответствие с неговата мисия и приоритети, съобразени с утвърдените научни тематика.

През 2016 г. учените от ИИОЗ работиха за постигането на стратегически и оперативни цели в съответствие с формулираните от ОС на БАН мисия и приоритети на Българската академия на науките, с утвърдените от НС на ИИОЗ цели, съобразени с приоритетите на Рамковата програма за наука и иновации „Хоризонт 2020“ за създаване на единен пазар на знания, научни изследвания и иновации, които акцентират върху развитието на обществото и с актуализирания проект за Национална стратегия за развитие на научните изследвания, изготвен от Министерство на образованието и науката. Основно място сред тях заемат:

- **оптимизиране на инфраструктурата на обществено-политическите, демографските, социалните и социално-психологическите научно-изследователски центрове, привличане на млади и талантиливи учени в областта на обществените науки: право, икономика, социология, демография, наукознание, психология, философия, разработване на програми за постигане на растеж и трудова заетост;**
- **мобилизиране на новите възможности, предлагани от информационните и комуникационни технологии в изследванията на човека и обществото, привличане на повече частни инвестиции, с цел изследване на обществените отношения;**
- **мултидисциплинарно сътрудничество в областта на социалните и хуманитарните, природните и точните науки и разпространяване на резултатите от обществено-икономическите, правните, социалните, социално-психологическите, психологическите, демографските и философските изследвания в публичността.**

По конкретно, приоритетите на направление „Човек и общество“ на БАН, към което се числи ИИОЗ, са тясно свързани, от една страна, с основните приоритети на „Стратегията за развитие на науката в България до 2020“, а от друга страна, те са съобразени с приоритетните оси на Националната програма за развитие „България 2020“ и техните подприоритети, сред които следва да се подчертаят няколко, към които са насочени усилията на учените от ИИОЗ в тяхната научно-изследователска дейност:

- Научно-методологически разработки за осъвременяване на системата на образование, разширяване на достъпа до обучение, повишаване на тяхното качество и адаптивност в съответствие с нуждите на пазара на труда. (Приоритет 1, подприоритет 1.1).

- Разработване на съвместни проекти и програми на научни екипи от направление ЧО – БАН със социолози, прависти, икономисти, демографи от различни институции, насочени към намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване чрез осигуряване на възможности за заетост и за повишаване на доходите от труд; осигуряване на устойчиви, качествени и достъпни междусекторни услуги с цел превенция на социалното изключване; осигуряване на устойчивост и адекватност на социалните плащания; повишаване на адекватността и устойчивостта на пенсионната система с оглед на наблюдаваните тенденции в демографското развитие на населението и насърчаване на активното стареене в отговор на съвременните демографски процеси и трансформации; създаване на условия за осигуряване на равнопоставеността на половете с цел активното им включване и участие във всички сфери на обществения

живот; осигуряване на равни възможности за хората с увреждания с цел насърчаване на тяхното пълноценно социално включване. (Приоритет 2, подприоритети 2.1.-2.7).

- Разработване на съвместни проекти и програми на научни екипи от направлението ЧО – БАН със социолози, прависти, икономисти, демографи от различни организации, както и със специалисти от областта на образованието, културата и изкуствата, за постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на локалните условия чрез активизиране на специфичния потенциал на регионалните и местните икономики, чрез подкрепа и повишаване на конкурентоспособността на малкия и средния бизнес; развитие на устойчиви форми на туризъм и на културните и креативни индустрии в регионите; създаване на условия за опазване и подобряване на околната среда в регионите; подобряване на качеството и осигуряване на достъп до образователни, социални и културни услуги в регионите; разгръщане на капацитета на националните, регионалните и местни власти за стратегическо планиране и подобряване на регионалното управление; развитие на трансграничното сътрудничество за мобилизиране на потенциала в периферните гранични територии; развитие на междурегионално и транснационално сътрудничество за постигане на стратегическите приоритети на макрорегионално ниво; интегрирано и устойчиво градско развитие и укрепване функциите на полицентричната мрежа на градовете; подобряване свързаността и интеграцията на българските региони в национален и международен план и свързаността с големите градски центрове в съседните страни; подобряване качеството на живот в селските райони. (Приоритет 3, подприоритети 3.1.-3.10)

- Разработване на съвместни проекти и програми на научни екипи от направлението ЧО – БАН с психолози, философи, социолози, прависти, икономисти от различни институции, насочени към укрепване на институционалната среда за висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса чрез поддържане на необходимата за това компетентна администрация на знанието, ориентирана към постигане на резултати и към потребителите. (Приоритет 6, подприоритети 6.1.-6.4.)

Стратегическите и оперативни цели, по които се работеше в ИИОЗ през 2016 г., бяха свързани с развитието на философското, социологическото и науковедското знание чрез фундаментални и приложни, теоретични и емпирични изследвания, чрез провеждането на образователна, експертна и консултантска дейност за нуждите на управлението и организацията на различни сфери на обществената практика, в съответствие с потребностите на социално-икономическото и културно развитие на страната и с развитието на науката в обществото на знанието.

В ИИОЗ с усилията на философи, социолози и науковеди успешно се утвърждава линията на интердисциплинарност в изследванията, като в работата по редица проекти са привлечени и учени от други специалности и научни институции, което води до по-пълни, задълбочени и комплексни анализи. Интензифицира се международното сътрудничество: работи се по големи международни проекти, финансирани по Рамкова програма „Хоризонт 2020“, привлечени са средства и от международни академични фондове, а броят на проектите по програми за междуакадемично сътрудничество (ЕБР) бележи устойчив ръст през последните години. Увеличава се броят на публикациите в издания с импакт фактор и на публикуваните в престижни чуждестранни издателства сборници и монографии, макар той да се запазва по-нисък от желаното. Включеността на научни сътрудници от ИИОЗ в множество национални и международни експертни съвети и нарастването на броя на изготвените експертни становища свидетелства за техния повишен научен престиж и за важната им роля в помощ на различни институции и органи на управление.

1.2. Изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020. Извършени дейности и постигнати резултати по конкретните приоритети.

Научно-изследователският план на ИИОЗ, по който бяха осъществявани научните дейности през 2016 г., е приведен в съответствие с приоритетите на *Програма Хоризонт 2020*, *Стратегия Европа 2020* на ЕС, *Програма България 2020* и *Националната стратегия за научни изследвания 2020*. Основните приоритети на учените от ИИОЗ за периода 2014-2016, утвърдени от НС на ИИОЗ, са съобразени както с изброените документи, така и с посочените в т. 1.1. приоритети в направление „Човек и общество“ на БАН. Те са:

1. Преодоляване на обществени предизвикателства.
2. Интелигентен растеж — общество на знанието и иновациите.
3. Подобряване на достъпа и повишаване качеството на образованието и обучението.
4. Роля на науката в обществото. Публичен образ на научните изследвания.
5. Младото поколение. Предизвикателства пред включването на младите хора на пазара на труда
6. Знанието отвъд решаването на проблеми – фундаментални изследвания в областта на философията, социологията и наукознанието.
7. Ценности, толерантност, солидарност, идентичности.

Осъществяваните през 2016 г. научни дейности в ИИОЗ се вписват в така посочените приоритети. Реализирани са дейности по проекти, финансирани от БАН съгласно вътрешно-институционални договори (финансирани от бюджетна субсидия); по програми за междуакадемично сътрудничество (ЕБР); финансирани от Фонд „*Научни изследвания*“; от Европейската комисия по програма „Хоризонт 2020“; по програмите COST, START, EEA Grants; както и от други европейски и международни програми, фондове и организации.

Постигнатите резултати са реализация на един от основните приоритети, формуирани в „Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020“ - „преодоляването на рецидивите на блоковото разделение на науката, особено за обществените и хуманитарните науки“ (вж. с. 4 от документа). Формирани са устойчиво работещи интердисциплинарни екипи, публикуващи резултатите от своите изследвания в престижни международни издания. Изданията на ИИОЗ също са включени в редица световни бази данни: CEEOL, EBSCO, ERIN PLUS, Philosophy Research Index, ProQuest Summon и т.н. Основната част от публикуваните в тях материали са свързани с приоритетна област (4) културно-историческо наследство, социално-икономическо развитие и управление.

1.3. Полза/ефект за обществото от извършваните дейности.

Фундаменталните и приложните резултати от изследователските дейности на учените от ИИОЗ през 2016 г. са от полза за обществото в следните сфери:

- Извършване на експертни анализи, необходими за вземане на решения от управленски органи на различно равнище в рамките на законодателната и изпълнителната власт;
- Интензифициране на изследователските взаимодействия между институтите на БАН и висшите училища по схемите за регионално академично сътрудничество;
- Разработване и провеждане на лекционни програми и курсове за висшите училища у нас – главно за магистри и докторанти;
- Повишаване на влиянието и значимостта на българската наука в международен план;
- Въвеждане в оборот на нови знания и идеи в полза на обществото и научните

изследвания;

- Популяризиране на научното знание сред широка аудитория чрез различни канали – медиите, публикации, лекции;
- Изпълнение на обществени поръчки чрез научни разработки с приложен характер, в резултат от които са направени конкретни препоръки.

Примери за проекти, имащи пряка или косвена полза за обществото, са:

1. NEGOTIATE: *Overcoming early job-insecurity in Europe*, ръководител на българския екип проф. д-н Румяна Стоилова, 2015-2018 г. (Европейска комисия по програма „Хоризонт 2020“).
2. EXCEPT: *Social Exclusion of Youth in Europe: Cumulative Disadvantage, Coping Strategies, Effective Policies and Transfer*, ръководител на българския екип доц. д-р Мария Желязкова, 2015-2018 г. (Европейска комисия по програма „Хоризонт 2020“).
3. ENLIVEN: *Encouraging Lifelong Learning for an Inclusive and Vibrant Europe*, ръководител на българския екип проф. д-н Пепка Бояджиева, 2016-2019 г. (Европейска комисия по програма „Хоризонт 2020“).
4. SHARE: „50+ В ЕВРОПА. Как остаряват хората в Европа“ в рамките на „*Extending the coverage of the SHARE survey to all Member States with a minimum sample size, allowing a better monitoring of ageing*“, ръководител на българския екип гл. ас. д-р Екатерина Маркова, 2016 – 2018 г., European Commission, DG "Employment and Social Affairs and Inclusion".
5. *Култура на дарителство в сферата на образованието: социални, институционални и личностни измерения*, ръководител проф. д-н Пепка Бояджиева, 2014-2016 г., Фонд Научни изследвания.
6. *Здраве, качество на живот, неравенства. Състояние, взаимни влияния, тенденции и предизвикателства*, ръководител доц. д-р Божидар Ивков, 2014-2016 г., Фонд Научни изследвания.
7. *Градското земеделие като стратегия за повишаване на качеството на живот на градските общности*, ръководител доц. д-р Мариана Драганова, 2016–2018 г., Фонд Научни изследвания.
8. *Социална среда и девиации: устойчиви зависимости и ситуативни влияния (социални девиации в контекста на миграционните процеси)*, ръководител проф. д-н Ана Мантарова, 2016–2018 г., Фонд Научни изследвания.
9. *Радикализиране във всекидневието: фактори и механизми за нормализация на радикалността и насилието сред младежи*, ръководител гл. ас. д-р Люба Спасова, 2016-2018 г., Фонд Научни изследвания.
10. *Обучение по екопредприемачество в три извънстолични университета в България*, ръководител гл. ас. д-р Мартин Иванов, 2015 – 2017 г., Deutsche Bundesstiftung Umwelt.
11. *Балканите и мигрантската криза в контекста на трансформацията на Европейския граничен контрол*, водещ учен: доц. д-р Борислав Градинаров, млад учен: гл. ас. Благовеста Николова, 2016 – 2017, (в рамките на допълнително финансиране от БАН за проекти на млади учени).
12. *Разширяване на етичския дебат в българското общество*, ръководител доц.

- д-р Емилия Маринова, 2016-2019 г. (бюджетна субсидия).
13. *България в Европейския съюз – изводи, конфликти, рискове и перспективи*, ръководител доц. д-р Борислав Градинаров 2015-2017 г. (бюджетна субсидия).
  14. *Публични политики и социални промени – трудният път към „Добро общество“*, ръководител проф. д-р Духомир Минев, 2015-2017 г. (бюджетна субсидия).
  15. *Балкански перспективи в процеса на европейска интеграция*, ръководител доц. д-р Румяна Желева, 2014 – 2016 г., (ЕБР - БАН и МАНУ).
  16. *„Икономиката в сянка“ като девиантна практика*, ръководител проф. д-р Емилия Ченгелова, 2016 – 2019 г., (бюджетна субсидия).
  17. *Новият български книгоиздател*, ръководител проф. Карамфил Манолов, 2016 – 2019 г., (бюджетна субсидия).

1.4. Взаимоотношения с други институции

Учени от ИИОЗ подпомагат дейността на редица държавни институции. През изминалата 2016 г. те бяха привлечени като членове на работни групи, експерти и консултанти на държавни и публично-административни органи от всички области и на всички нива – наднационално (различни органи към Европейската комисия, Европейската сметна палата, Европейската анти-бедност мрежа и др.), национално, регионално и локално (към Министерски съвет, Министерство на образованието и науката, Министерство на труда и социалната политика, Национален статистически институт, НАОА и др.), а също и за работа по проекти от общонационална значимост.

1.4.1. Участие в съвети, комисии и други експертни органи на външни за БАН институции

№	Име на служителя	име на експертния орган	Период
1	Аврамов, Йордан	Управителен комитет на проект COST IS1310	2014 - До момента
2	Батулева, Татяна Петрова	ПКХНИ към НАОА към Министерски съвет	2015 - 2016
3	Богомилова, Нонка	Експерт-оценител към МС по програми, финансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове	2016 - До момента
4	Ганчева, Вяра Василева	Българска мрежа за мониторинг и оценка	2016 - 2016
5	Дамянов, Пламен	Национален седмичник вестник „Нова Зора“	2015 - До момента
6	Драганова, Мариана	Националният съвет по равнопоставеност към Министерски съвет	2011 - До момента
7	Драганова, Мариана	Междуведомствена група към МТСП за изработване на План за действие по препоръки на ООН за премахване на дискриминацията по отношение на жените	2013 - До момента
8	Желязкова, Мария Димитрова	Европейска анти-бедност мрежа	2003 - До момента

9	Желязкова, Мария Димитрова	Работна група по социална икономика към МТСП	2010 - До момента
10	Желязкова, Мария Димитрова	Национален съвет по социално включване	2011 - До момента
11	Желязкова, Мария Димитрова	Междуведомствена група към МС за оценка на концепции за приобщаване на уязвими групи	2016 - До момента
12	Илиева, Петя	Етична комисия на БСА	2015 - До момента
13	Илиева, Петя	Национална координационна група за учене през целия живот	2015 - До момента
14	Минев, Духомир Владимиров	TF on Monitoring 20% of ESF	2015 - До момента
15	Минев, Духомир Владимиров	EUISG	2013 - До момента
16	Накова-Манолова, Албена Илиева	Междуведомствена работна група по демографските въпроси към министъра на труда и социалната политика	2016 – До момента
17	Николова, Благовеста Илиева	Research executive agency, European Commission	2016 - 2016
18	Обрешков, Николай Николаев	Институт за модерността	1997 - 2016
19	Пампоров, Алексей	Европейска сметна палата	2015 - 2016
20	Пампоров, Алексей	Междуведомствена група за извършване на оценка и подбор на идейни концепции на общини	2016 - До момента
21	Серафимова, Силвия	NetIAS (Network of European Institutes for Advanced Studies)	2015 - До момента
22	Стоилова, Румяна	Националният съвет по равнопоставеност към Министерски съвет	2011 - До момента
23	Съйкова, Светлана	Национален статистически съвет	2010 - До момента
24	Съйкова, Светлана	Научно-експертен съвет на НСИ	2013 - До момента

1.4.2.Изготвени експертизи в помощ на институции и органи за управление

№	Име на служителя	Вид на експертната дейност	Наименование	Година
1	Борисова-Спасова, Силвия Емилова	Консултация	Участие в междуведомствена работна група към МОН за изготвяне на Наредба 7 за ДОС по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование	2016
2	Борисова-Спасова, Силвия Емилова	Консултация	Участие в междуведомствена работна група по демографските въпроси към	2016

		МТСП	
3	Ганчева, Вяра Василева	Експертиза	Експерт по социологически проучвания по проект "Ние ви разбираме и подкрепяме" на Сдружение СПОК 2016
4	Ганчева, Вяра Василева	Експертиза	Експерт по социологически проучвания по проект "Отговорна игра" на Фондация "Отговорна игра" 2016
5	Ганчева, Вяра Василева	Експертиза	Експерт по проект „Социално предприемачество за хора от третата възраст“ на сдружение "Поколения" 2016
6	Ганчева, Вяра Василева	Експертиза	Експерт по проект "Лични местоимения - ние, вие, те", финансиран по ФМ на ЕИП, Министерство на културата 2016
7	Ганчева, Вяра Василева	Експертиза	Експерт по проект "Български модел за електронен референдум" на фондация "Бъдеще 21 век" , финансиран по Българо-швейцарската програма за сътрудничество 2016
8	Ганчева, Вяра Василева	Експертиза	Дискусия "Ролята на учените в обществото" /Институт за развитие и иновации на образованието и науката – ИРИОН със съдействието на д-р Лолита Николова, Международен институт по антропология, САЩ 2016
9	Даракчи, Шабан	Експертиза	IGA WORLD consultant 2016
10	Даракчи, Шабан	Експертиза	TGEU -adviser 2016
11	Димитрова, Нина Иванова	Експертиза	Национална агенция за оценяване и акредитация 2016
12	Желязкова, Мария Димитрова	Експертиза	Преглед, анализ и препоръки към дейността на Комисия за защита ато дискриминация 2016
13	Накова, Албена Илиева	Становище	Междуведомствена работна група по демографските въпроси към МТСП – отчет за изпълнението на актуализираната Национална стратегия за демографско развитие на населението на Република България (2012 - 2030) за 2015 г. 2016
14	Накова, Албена Илиева	Становище	Междуведомствена работна група по демографските въпроси към МТСП - - отчет за изпълнението на актуализираната Национална стратегия за демографско развитие на населението на Република България (2012 - 2030) за 2016 г. 2016
15	Накова, Албена	Становище	Междуведомствена работна група по 2016

Илиева		демографските въпроси към МТСП – изработване на Национална цялостна стратегия за активен живот на възрастните хора	
16 Пикард, Дона	Програма	Изработване на Национален план за развитие на биологичното земеделие в България 2016-2020г., към МЗХ	2016
17 Съйкова, Светлана	Концепция	Big Data. Екшън план в НСИ, 2017-2019 г.	2016

Общо от служители на ИИОЗ през 2016 г. са изготвени 344 писмени материала. Тук се включват 17 платени от външни източници експертизи в полза на институции (8 експерта) 1 неплатена експертиза, 50 рецензии и становища по процедури (22 експерта) и 276 други рецензии (32 експерта от звеното), в това число 246 анонимни рецензии (27 експерта от звеното). Броят на писмените материали, изготвени през 2016 г., е малко намалял в сравнение с този за предходната 2015 г.

1.5. Общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата

1.5.1. Практически дейности, свързани с работата на национални, правителствени и държавни институции, индустрията, енергетиката, околната среда, селското стопанство, национални културни институции и др. (относими към получаваната субсидия).

Сред практическите дейности на ИИОЗ следва да се отбележат:

- Проведено обучение на анкетъори по проект „Обучение на анкетъорския състав на НСИ“ (2016 г.)
- Проведена национална школа с обучение по екопредприемачество по проект „Обучение по екопредприемачество в три извънстолични университета в България“ (2016 г.)
- Проведена конференция „Пазар на труда, образование, заетост: съвременни предизвикателства и перспективи“ със съдействието на фондация „Конрад Аденауер“ (28-29.11.2016 г.)
- Проведена конференция „Иновации, развитие и устойчивост в селските райони в България и Европа“, 31.10.2016 г.

Като илюстрация на значими практически дейности могат да бъдат представени:

Илюстрация 1: Конференция „Пазар на труда, образование, заетост: съвременни предизвикателства и перспективи“ със съдействието на фондация „Конрад Аденауер“ (28-29.11.2016 г.), проведена във Венус Бизнес Център, София. На двудневната среща присъстваха представители на различни медии, държавни и частни институции. Гостите и участниците дискутираха многообразни теми и представиха различни гледни точки по текущи проблеми, свързани с образованието и заетостта в България.

Илюстрация 2: Среща на партньорите по проект ЕХСЕРТ, в рамките на която Министерство на труда и социалната политика бе домакин на първия ден от събитието (21–23.09.2016 г.). Активно участие взеха заместник-министъра на труда и социалната политика Деница Сашева, както и представители на Конфедерацията на независимите синдикати в България (КНСБ), КТ "Подкрепа", Младежката Мрежа на КТ "Подкрепа" и Националния младежки форум.

Илюстрация 3: Годишна конференция по проблемите на селските райони, организирана от ИИОЗ – БАН, БСА и СУ „Св. Климент Охридски“, проведена на 31 октомври 2016 г. Темата на конференцията тази година бе „Иновации, развитие и устойчивост в селските райони в България и Европа“ и постави на фокус възможностите за развитие на селските райони и селските общности, съвместявайки иновативни дейности и съхранявайки традициите и ресурсите на селата. На конференцията бяха представени интердисциплинарни изследвания на учени от България, Сърбия, Македония и Италия. В рамките на конференцията се проведе и кръгла маса на тема „Развитие на биологичното земеделие в България (1990–2012): Предизвикателства и перспективи“, в която взеха участие представители на МЗХ, производители, преработватели и търговци на биологични продукти, неправителствени и браншови организации.

Тук следва да се посочи и участието на учени от ИИОЗ в работата на органи със съвещателен, консултативен, експертен характер и т.н. към различни държавни институции и международни организации, което е свързано с извършването на практически дейности. Като примери могат да се посочат:

1. Проф. Румяна Стоилова - член на Националния съвет по равнопоставеност на жените и мъжете към Министерския съвет.

2. Проф. Валентина Златанова – член на Националната агенция за оценяване и акредитация.

3. Проф. Пепка Бояджиева - член на Национална координационна група за учене през целия живот.

4. Проф. Нонка Богомилова – участник във Временна научно-експертна комисия за национално съфинансиране по COST към Министерство на образованието и науката и експерт в Постоянна научно-експертна комисия по двустранно сътрудничество към Фонд „Научни изследвания“.

5. Проф. Духомир Минев - член на Работна група по социална икономика при Министерството на труда и социалната политика.

6. Проф. Таня Неделчева - член на Националната агенция за оценяване и акредитация.

7. Доц. Мария Желязкова - член на Националния съвет по въпросите на социалното включване към Министерски съвет и член на Работна група по социална икономика при Министерството на труда и социалната политика.

8. Доц. Албена Накова – член на Междуведомствена работна група по демографските въпроси към МТСП.

9. Доц. Мариана Драганова - член на Националния съвет по равнопоставеност на жените и мъжете към Министерския съвет; член на Междуведомствена група към Министерството на труда и социалната политика за изработване на План за действие за изпълнение на заключителните препоръки към Република България, отправени от Комитета на ООН, за премахване на дискриминацията по отношение на жените.

10. Доц. Татяна Батулева – член на Постоянната комисия за хуманитарни науки и изкуства.

11. Гл. ас. Петя Илиева – член на Национална координационна група за учене през целия живот.

12. Гл. ас. Силвия Борисова-Спасова – член на Междуведомствена работна група по демографските въпроси към МТСП.

1.5.2. Проекти, свързани с общонационални и оперативни дейности, обслужващи държавата и обществото, финансирани от национални институции (без ФНИ), програми, националната индустрия и пр. (до ТРИ най-значими проекта)

Учени от ИИОЗ чрез свои колективи работят по проекти, които пряко обслужват или подпомагат работата на държавни и неправителствени органи. Сред тези проекти могат да бъдат посочени:

- Проект „Обучение на анкетъорския състав на НСИ“, 2016 г., финансиран от Национален статистически институт, с ръководител гл.ас. Екатерина Маркова.
- Проект „Традиционни религиозни светогледи и ценностите на 21 век“, 2016-2018, подпомаган от Националния съвет на религиозните общности в България, с ръководител проф. Стефан Пенев

2. РЕЗУЛТАТИ ОТ НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ ПРЕЗ 2016г.

През 2016 г. продължи тенденцията за намаляване на абсолютния брой на проектите, финансирани чрез бюджетна субсидия – 17 спрямо 30 през 2015 г. Заслужаващ отбелязване обаче е фактът, че през 2016 г. ИИОЗ има пет спечелени проекта с бюджетно финансиране по линия на обявления от БАН конкурс за млади учени и докторанти. Но като цяло за последните пет години се наблюдава почти двукратна редуция на броя на проектите на бюджетна субсидия. Основните причини за това са: повишаването на кохезията между отделните секции и изследователски екипи в рамките на Института; все по-отчетливо интердисциплинарният характер на провежданите изследвания; тенденцията за намаляване на броя на индивидуалните планови проекти. Финансираните чрез бюджетна субсидия проекти са приблизително една трета от общия брой на разработваните в ИИОЗ проекти (общо 45), което е положителен факт, свидетелстващ за диверсифициране на финансирането на научните изследвания.

В областта на международното сътрудничество отбелязване заслужават три проекта, финансирани от Европейската комисия по програма „Хоризонт 2020“, заедно с плавно увеличаващият се брой на проектите по програми за междуакадемично сътрудничество – общо 12 текущи. Въпреки затрудненото функциониране на Фонд „Научни изследвания“ в момента в ИИОЗ се работи по пет проекта, два от които са одобрени по време на конкурсната сесия от 2014 г., а нови три са класирани през 2016 г., в това число един по конкурсната сесия за „Млади учени“.

Провеждането на научни изследвания е финансирано също от външни източници – академични организации от България и чужбина, международни програми и фондове, неправителствени организации. Въпреки все още недостатъчното им количество, се наблюдава увеличаване на количеството и качеството на монографиите и сборниците, публикувани в престижни международни издателства, както и на публикациите в списания с импакт фактор, което свидетелства за утвърждаването на експертния престиж на учените в Института и тяхната включеност в международното и националното изследователско пространство.

През 2016 г. от учените от ИИОЗ бяха разработени новаторски философско-социологически методологически подходи, технологии и процедури за изследване, интерпретация и обяснение на противоречивите социално-икономически процеси в трансформиращото се българско общество. Направените достижения засягат основни области на теоретичното познание и неговите импликации.

2.1. Най-значимо научно постижение на ИИОЗ за 2016 г.

Разкрита е спецификата на **важни трансформации в областта на труда, заетостта, индустриалните отношения, както и на преходите от образование към заетост в страни от Централна и Източна Европа**. Идентифицирани са различни социални модели в светлината на концепцията за вариациите на капитализма и са очертани измеренията на "зависимия модел капитализъм", илюстриран от повечето от страните в региона. Открити са характеристиките на европеизацията на новите страни-членки, но и пречките пред по-ускорената им интеграция към Европа, както и по-новите тенденции на де-европеизация. Показани са рисковете пред различни социални групи в периода на глобалната финансова криза с акцент върху младите хора и проблемите, които те срещат при преходите към пазара на труда и отделянето от родителското семейство. Изследователските резултати са публикувани в най-

авторитетни международни академични издателства и в списания с импакт фактор. Разработили: проф. д.с.н. Румяна Стоилова, доц. д-р Васил Киров, проф. д.с.н. Пепка Бояджиева и ас. д-р Петя Илиева-Тричкова.

Публикации към най- значимото научно постижение за 2016 г.

2.2. Най-значимо научно-приложно постижение за 2016 г.

Разработена е нова методика за регистрация, измерване и оценка на разходите за здраве, заплащани от самите пациенти (out of pocket), както и „Дневник за регистрация на разходите за здраве от джоба“, който позволява разходите да бъдат измерени и оценени в реално време и стойност, а не според декларираните от респондентите по спомени разходи за здраве, които сами са заплащали. На тази база е установена реалната стойност на разходите за здраве, платена от домакинствата в България през 2015 г., независимо от здравните осигуровки. Тази стойност е по-висока (52%) от разходите, платени от НЗОК (48%) през същата година. Измерените разходи от джоба на домакинствата в България надхвърлят 2,5 пъти допустимите от Световната здравна организация, които се определят до 20% разходи от джоба на потребителите за здравеопазване. Подобна ситуация доказва наличието на сериозни проблеми в сферата на здравеопазването, които са свързани преди всичко със законовите регламентации на дейностите в тази сфера. *Ръководител на разработката:* доц. д-р Божидар Ивков.

Публикация по темата:

<http://press.mu-varna.bg/ojs/index.php/sm/article/view/1847/1819>

3. МЕЖДУНАРОДНО НАУЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО НА ИИОЗ

3.1. В рамките на договори и спогодби на ниво Академия.

В ИИОЗ има утвърдена традиция да се работи успешно по проекти в рамките на договори и спогодби на ниво Академия. През 2016 г. учени от института са работили по 12 проекта по линия на ЕБР (при 11 за 2015 г. и 8 за 2014 г., което показва устойчива тенденция за интензифициране на международното сътрудничество) с академични организации от Белгия, Великобритания, Македония, Полша, Унгария, Румъния (два на брой), Словакия, Чехия (два на брой), Албания и Тайван. **Пет от проектите са успешно завършени и отчетени през 2016 г.** Голяма част от текущите проекти са продължение на предишни проекти, което свидетелства, че работата по тях създава трайно научно сътрудничество.

Проектите са:

1. „Взаимодействието на онтологията и епистемологията във философията на математиката през XXI век” с **Белгия**, ръководител проф. дфн В. Петров, 2014–2016 г.
2. „Социетални реакции към българските и полски мигранти във Великобритания след 2004 г.“ с **Великобритания**, ръководител гл. ас. д-р Люба Спасова, 2015-2017 г.
3. „Балкански перспективи в процеса на европейска интеграция“, с **Македония**, ръководител доц. д-р Румяна Желева, 2014-2016.
4. „Логическите парадокси – епистемични, онтологични и лингвистични решения и интерпретации“ с **Полша**, ръководител доц. д-р Доротея Ангелова, 2015-2017 г.
5. „Демократизация, религиозна идентичност и фундаментализъм в Румъния и България“ с **Румъния**, ръководител доц. дфн Богдана Тодорова, 2016-2019 г.
6. „Култура и ценности в късната Модерност“ с **Румъния**, ръководител доц. дфн Богдана Тодорова, 2015-2017 г.
7. „Бедност, безработица, местни и държавни политики в селските общности в България и Унгария“ с **Унгария**, ръководител доц. д-р Мариана Драганова, 2016-2019 г.
8. „Рационалността в науката и метафизиката“ със **Словакия**, ръководител проф. дфн Веселин Петров, 2015-2017 г.
9. „Исторически предимства и нови политически предизвикателства - сравнение между България и Чехия в ЕС ” с **Чехия**, ръководител доц. д-р Добринка Костова, 2014–2016 г.
10. „Философски основания на логиката“, с **Чехия**, ръководител доц. д-р Доротея Ангелова, 2014 – 2016 г.
11. „Картографиране на културния авторитет на науката: Тайван – България“ с **Тайван**, ръководител проф. дсн Кръстинка Петкова, 2014-2016 г.
12. „Албания и България: сравнителен анализ на Балканските перспективи пред интеграционния процес в ЕС. Постигнат прогрес, научени уроци и предстоящи предизвикателства“, с **Албания**, ръководител доц. д-р Румяна Желева, 2016-2019 г.

3.2. В рамките на договори и спогодби на институтско ниво.

Следва особено да се подчертае работата на ИИОЗ по проекти от международното сътрудничество, които са международно финансирани.

Сред тях се открояват проектите, финансирани по **програма „Хоризонт 2020“**

1. Проект „EXCEPT: Social Exclusion of Youth in Europe: Cumulative Disadvantage, Coping Strategies, Effective Policies and Transfer“ с ръководител доц. д-р Мария Желязкова и участници проф. дсн Духомир Минев, гл. ас. д-р Венета Кръстева, д-р Атанас Стоилов и гл. ас. д-р Драгомир Драганов. Партньори по проекта са научни институции от 9 европейски държави. Финансиран е от Европейската комисия по

Рамкова програма „Хоризонт 2020“. Период на проекта: 2015-2018 г. **Преведени средства за 2016 г.: 144 464 лв.**

2. Проект „NEGOTIATE: Overcoming early job-insecurity in Europe“ с ръководител проф. д-н Румяна Стоилова и участници проф. д-н Пепка Бояджиева, гл. ас. д-р Венета Кръстева, гл. ас. д-р Габриела Йорданова, ас. д-р Петя Илиева-Тричкова. Партньори по проекта са академични организации от 10 европейски държави. Финансиран е от Европейската комисия по Рамкова програма „Хоризонт 2020“. Период на проекта: 2015-2018 г. **Преведени средства за 2016 г.: 128 908 лв.**

3. ENLIVEN: Encouraging Lifelong Learning for an Inclusive and Vibrant Europe, ръководител на българския екип проф. Д-н Пепка Бояджиева. Финансиран е от Европейската комисия по Рамкова програма „Хоризонт 2020“. Период на проекта: 2016-2019 г. **Преведени средства за 2016 г.: 131 103 лв.**

В ИИОЗ се работи и по международни проекти, **финансирани от ЕК и водещи международни организации**. Като пример могат да бъдат посочени:

1. Проект „Обучение по екопредприемачество в три извънстолични университета в България“, финансиран от Deutsche Bundesstiftung Umwelt с ръководител гл. ас. д-р Мартин Иванов. Период на проекта: 2015-2017 г. **Преведени средства за 2016 г.: 58 647 лв.**
2. Проект Eurofound, финансиран от European Foundation for Improvement of Living and Working Conditions с ръководител доц. д-р Васил Киров. Период на проекта: 2014-2018. **Преведени средства за 2016 г.: 42 352 лв.**
3. Проект SHARE "Extending the coverage of the SHARE survey to all Member States with a minimum sample size, allowing a better monitoring of ageing“, финансиран от ЕК, DG "Employment and Social Affairs and Inclusion с ръководител гл.ас. д-р Екатерина Маркова. Период на проекта: 2016 - 2018. **Преведени средства за 2016 г.: 24 408 лв.**

През 2016 г., общо 16 учени от ИИОЗ участват и в лично качество в 24 международно финансирани проекти към над 15 различни международни институции, включително тези на Европейската комисия по програмите COST, START, EEA Grants, както и проекти към Швейцарската национална научна фондация, Световната банка, Европейския социален фонд, Фонда за научни изследвания на САЩ и др., което свидетелства за нарастването на престижа на учените от ИИОЗ, като представители на една международно видима институция.

3.3. Най-значим международно финансиран проект

EXCEPT. Social Exclusion of Youth in Europe: Cumulative Disadvantage, Coping Strategies, Effective Policies and Transfer.

Ръководител на българския екип: доц. д-р Мария Желязкова

Институтът за изследване на обществата и знанието (ИИОЗ), БАН, е част от международен консорциум, за осъществяване на изследователски проект “Социално изключване на младите хора в Европа: Нагрупуващи се пречки, стратегии за справяне, ефективни политики и трансфер”(EXCEPT). Проектът е финансиран от Европейската комисия по програма Хоризонт 2020 и се изпълнява в периода 2015 – 2018 г. Участват 9 страни-членки на ЕС и Украйна.

Международният проект се ръководи от Университета в Талин, а

изследователският екип от ИИОЗ (8 изследователи с ръководител доц. д-р М. Желязкова) е лидер за Работен пакет 2 „Оценка на дифузията и ефектите на политиките за включване на младите хора“.

На фона на нарастващата младежка несигурност на пазара на труда, целта на този интердисциплинарен и международен сравнителен проект е да осигури цялостно разбиране за последиците от уязвимостта на младите хора на трудовия пазар по отношение на рисковете от социално изключване в Европа. Резултатите от осъществяваните в рамките на проекта дейности през 2016 г. са свързани с фокуса върху различни програми и политики за младежка заетост във всички страни-членки на ЕС и Украйна. Оценките на социалното въздействие на политиките, разработването на препоръки за реформи и добри практики, както и на различни сценарии, вкл. чрез включване на различни заинтересовани страни /самите млади хора, синдикати, работодатели, управляващи програмите, представители на изпълнителната власт, общини и др./ са част от процеса на оптимизиране на публичните политики. В тази връзка през 2016 г. изследователският екип от ИИОЗ разработи концептуална рамка, направи преглед и анализ на състоянието на програмите и политиките за младежка заетост, подготви 7 публикации, представи 6 презентации на международни конференции, организира конференция в София и включи 2-ма студенти-практиканти в работата по проекта.

Между 21 и 23 септември в София се проведе среща на партньорите по проект Екхепт ([Except project](http://issk-bas.org/except-social-exclusion-of-youth-in-europe/)). В рамките на срещата бяха проведени дискусии, свързани с работата на международния екип по проекта, резултатите от които могат да бъдат видяни на интернет сайта на проекта, както и на страницата на ИИОЗ <http://issk-bas.org/except-social-exclusion-of-youth-in-europe/>.

4. УЧАСТИЕ НА ИИОЗ В ПОДГОТОВКАТА НА СПЕЦИАЛИСТИ

Един от най-важните моменти в работата на ИИОЗ по подготовката на специалисти е обучението на докторанти по акредитираните специалности на докторските програми на ИИОЗ по всички философски специалности, по социология и по наукознание. Броят на обучаваните докторанти е значително по-висок от средния за БАН. Към 1 януари 2016 г. е имало зачислени общо 18 докторанта, от които 14 редовни, 1 задочен, 3 на самостоятелна подготовка, от които 1 чужденец. През отчетния период са зачислени общо 9 докторанта, от които 6 редовни по държавна поръчка, 2 задочни, също по държавна поръчка и 1 на самостоятелна подготовка; отчислени са 3 редовни докторанта. Защитили през 2016 г. са 5 докторанта. Към края на периода зачислените докторанти са общо 24, от които 17 редовни по държавна поръчка, 3 задочни по държавна поръчка и 4 на самостоятелна подготовка, от които 1 чужденец. Данните показват устойчивост в броя на обучаваните докторанти. През 2016 г. продължи работата на Докторантското училище – провеждат се регулярни срещи на докторантите, организирани са няколко семинара, на които са изнесени лекции и са проведени обсъждания. Функционирането на Докторантското училище способства за подобряване на обучението на докторантите и запазване на високия брой на успешно защитилите в срок докторанти.

През 2016 г. и 5 стажанта/практиканта са провели своите учебни практики и стажове в ИИОЗ, като са били ръководени от учени от института

Традиция е значителен брой учени от ИИОЗ да участват и в подготовката на студенти. През 2016 г. учени от ИИОЗ са преподавали в 12 висши училища в България и чужбина, сред които: Софийският университет „Свети Климент Охридски“, Университетът за национално и световно стопанство, Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“, Нов български университет, Югозападният университет „Неофит Рилски“, Бургаският свободен университет, Варненският свободен университет, Университетът по библиотекознание и информационни технологии, Франкофонският институт в София, а също Университетът в Лиеж, Университетът на Квебек и Университетският колеж в Дижон.

Учени от ИИОЗ водят курсове и към Докторантското училище на БАН. През 2016 г. са изнесени общо 54 лекционни и спецкурса от 21 преподавателя с обща продължителност 3850 учебни часа.

Проведени са и 10 цикъла от упражнения и семинари от 9 преподавателя от ИИОЗ с обща продължителност 608 учебни часа.

Общо 24 докторанта, 3 дипломанта и 5 стажанта са били ръководени през 2016 г. от учени от ИИОЗ, като 24 учени от института са взели участие в 66 изпитни комисии в 6 различни академични институции. Организирани и проведени са и 8 школи със 7 лектора от ИИОЗ с 411 участника и продължителност 205 учебни часа.

Тези данни свидетелстват за наличието на голям потенциал на учените от ИИОЗ по отношение подготовката на специалисти.

5. ИНОВАЦИОННА ДЕЙНОСТ НА ИИОЗ И АНАЛИЗ НА НЕЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ

5.1. Осъществяване на съвместна иновационна дейност с външни организации и партньори, вкл. поръчана и договорирана с фирми от страната и чужбина.

Иновационната дейност на ИИОЗ е свързана основно със сферата на социалните иновации – намирането на нови решения на социални проблеми, които са по-ефективни и устойчиви в сравнение с възприетите към момента. Като съществен принос в това отношение може да се разглежда:

1. Разработването на интердисциплинарна методология за обучение по екопредприемачество и изработването на модел на желаните компетенции на бъдещия български екопредприемач, което беше направено в рамките на проект „Обучение по екопредприемачество в три извънстолични университета”, финансиран от Германската федерална фондация за екология и осъществен съвместно с Института за енергийни и екологични изследвания в Хайделберг. Разработената методология е приложена на терен сред студенти от различни специалности в три български университета - Русенски университет „Ангел Кънчев”, Университет за хранителни технологии - Пловдив, Стопанска академия „Д.А. Ценов”- Свищов . В резултат от проекта са разработени проектни идеи за стартиращ бизнес с реално приложение. Обучени са и мултипликатори, които да прилагат този обучителен подход в университетите. Разработеният модел ще допринесе за придобиване на специфични компетенции от младите хора, ще повиши ефективността на „зеления сектор“ в националната индустрия и ще подпомогне фирмите навлизащи в сферата на екологичното предприемачество, улеснявайки тяхното запознаване със съвременните достижения в областта на екологичните технологии.
2. Разработване на иновативен модел и механизъм, който подпомага обсъждането, формирането и оценяването на политики в областта на ученето през целия живот в рамките на проект „ENLIVEN: Encouraging Lifelong Learning for an Inclusive and Vibrant Europe“, финансиран по програма Хоризонт 2020. Интегрирайки теоретични и емпирични перспективи от социалните и компютърните науки, проектът се фокусира върху потребностите на младите хора от усъвършенстване на придобитите и от усвояване на нови знания и умения. На базата на емпиричен анализ на условията, които обуславят ефективността на политиките, ще бъде разработена **компютърно-базирана интелигентна система**, която да подобри разработването на политики и вземането на решения. **Системата ще бъде отворена за потребители от всички европейски страни и се очаква да има много широко приложение.**

5.2. Извършен трансфер на технологии и/или подготовка на трансфер на технологии по договор с фирми; данни за полученото срещу това заплащане; данни за реализираните икономически резултати във фирмите (работни места, печалба, производителност, дял на новите продукти в общия обем на продажбите и т.н.).

Трансферът на технологии не е в предмета на дейност на Института за изследване на обществата и знанието и затова през 2016 г. няма сключени такива договори с фирми.

6. СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ НА ИИОЗ

6.1. Осъществяване на съвместна стопанска дейност с външни организации и партньори /продукция, услуги и др., които не представляват научна дейност на Института/, вкл. поръчана и договорирани с фирми от страната и чужбина

Няма такава дейност.

6.2. Отдаване под наем на помещения и материална база

Стопанската дейност в ИИОЗ през 2016 г. се състои в отдаване на помещение под наем в сградата, находяща се на бул. "П.Евтимий" № 6, по действащ договор № ДН – 256/25.09.2013 г. с фирма „АНЕКС 2000“ ООД. На 24.09.2013 г. е подписан тригодишен договор за отдаване на помещението под наем на фирма „ АНЕКС – 2000” ООД. На 28.06.2016 година е подписан Анекс към договора № ДН-256-А1 за удължаване на договора с 1 една година, считано от 02.08.2016 г.

Наемателят редовно е внасял дължимия наем до м. август 2016 г. включително. За периода м. септември – м. ноември 2016 г. не е плащал наем, поради спряно водоподаване в сградата. От м. декември 2016 г. наемателят е възобновил плащанията. Приходите от наем през 2016 г. възлизат на 6120 лв., от които 1960 лв. са преведени на фонд „Развитие“ към БАН.

6.3. Сведения за друга стопанска дейност

Няма друга стопанска дейност.

7. КРАТЪК АНАЛИЗ НА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ НА ИИОЗ ЗА 2016 г.

Изминалата 2016 г., подобно на 2015 г. започна с оскъден бюджет. Това наложи строги икономии, ограничения в назначенията и в допълнителните заплащания. Благодарение на усилията на ръководството и проявеното разбиране от страна на колектива успяхме не само да изплатим 12 пълни заплати, но бяха раздадени и ваучери за храна за последните два месеца на годината – общо в размер на 120 лв. на служител.

Планираното израстване на академичния състав беше реализирано.

Към края на годината нямаме непогасени задължения и разсрочени плащания. Всичко това е постигнато благодарение на политиката на разумно разходване на оскъдните средства и търсене на нови източници на средства за издръжка на Института.

През 2016 г. е работено по подписани в предходни години договори, както и по новоподписани, като финансирането по отделните договори е както следва:

- Договор Еврофонд с ръководител доц. Васил Киров – 42252.35 лв.
- Договор Обучение по екопредприемачество в три извънстолични университета с ръководител гл. ас. Мартин Иванов – 58674.90 лв.
- Договор ЕХСЕРТ „Социално изключване на младите хора в Европа“ (с Европейска комисия по програма Хоризонт 2020) с ръководител доц. Мария Желязкова -144464.42 лв.
- Договор NEGOTIATE „Преодоляване на младежката трудова несигурност и изключването от пазара на труда в Европа“ (с Европейска комисия по програма Хоризонт 2020) с ръководител проф. Румяна Стоилова – 128908.22 лв.
- Договор SHARE-ERIC с ръководител гл.ас. Екатерина Маркова – 24408.75 лв.
- Договор ENLIVEN „Encouraging Lifelong Learning for an Inclusive and Vibrant Europe“ (с Европейска комисия по програма Хоризонт 2020) с ръководител проф. Пепка Бояджиева – 131103.19 лв.
- Договор „Балкански перспективи в процеса на европейска интеграция“, с Македония, ръководител доц. д-р Румяна Желева – 4989.45 лв.
- Договор с НФНИ № КО2/12 „Култура на дарителство в сферата на образованието: социални, институционални и личностни измерения“ с ръководител проф. Пепка Бояджиева- 56691.09 лв.
- Договор с НФНИ № КО02/4 „Здраве, качество на живот, неравенства. Състояние, взаимни влияния, тенденции и предизвикателства“ с ръководител доц. Божидар Ивков - 94666.50 лв.
- Договор с НФНИ № ДН 05/12 от 15.12.2016 г. „Социална среда и девиации: устойчиви зависимости и ситуативни влияния (социални девиации в контекста на миграционните процеси)“ с ръководител проф. Анна Мантарова- 25842.25 лв.
- Договор с НФНИ ДН 05/18 „Градското земеделие като стратегия за повишаване на качеството на живот на градските общности“ с ръководител доц. Мариана Драганова – 23361.75 лв.
- Договор с ФНИ Млади учени № ДМ 05/3 от 14.12.2016 г. „Радикализиране във всекидневието: фактори и механизми за нормализация на радикалността и насието сред младежи“ с ръководител д-р Люба Спасова - 19700 лв.
- Приход сп. Социологически проблеми – 13906.16 лв.
- Приход сп. Философски алтернативи – 10138.06 лв.
- Приход сп. Balkan Journal of Philosophy – 7383.35 лв.
- Приходи от такса докторанти – 7419.51 лв.

През 2016 г. и трите списания на ИИОЗ са спечелили финансиране от Фонд Научни изследвания – Периодика, общо в размер на 19854 лв.

През 2016 г. ИИОЗ е работил по Програмата за подпомагане на младите учени и докторанти в БАН. Спечелени са 5 проекта с ръководители: гл.ас. Драгомир Драганов, гл.ас. Люба Спасова, гл.ас. Благовеста Николова, гл.ас. Габриела Йорданова и докторант Севим Тахир на обща стойност 22200 лева.

От отчисленията за Базовата организация е поета по-голяма част от издръжката на института – материали, консумативи, телефони и други.

Субсидията на ИИОЗ е изразходвана изцяло за заплати, осигурителни вноски, стипендии, обезщетения по кодекса на труда, защиты на редовни докторанти и конкурси за академично израстване.

Представен по приходни и разходни параграфи, финансовият отчет на Института за изминалата 2016 година е следният:

I. НАЛИЧНОСТ В НАЧАЛОТО НА ГОДИНАТА	367584 лв.
в т.ч. валута	308646 лв.
II. ПРИХОДИ	
2652486 лв.	
в т.ч.:	
СУБСИДИЯ	1820415 лв.
СОБСТВЕНИ СРЕДСТВА	832522 лв.
в т.ч.:	
1. ПРИХОДИ ПО МЕЖДУНАРОДНИ ДОГОВОРИ и СЕС	532259 лв.
2. ТРАНСФЕРИ ОТ НФНИ	240116 лв.
3. ТРАНСФЕР ОТ МК – 800 лв.	
4. ТРАНСФЕР ОТ БАН ПО ПРОГРАМА ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА МЛАДИТЕ УЧЕНИ	22200 лв.
5. ТРАНСФЕР ОТ БАН ПО МАКЕДОНСКА СПОГОДБА	4989 лв.
6. ПРИХОДИ ОТ НАЕМИ	4160 лв.
III. РАЗХОДИ	2314027 лв.
1. ЗАПЛАТИ	1402815 лв.
2. ДРУГИ ПЛАЩАНИЯ ЗА ПЕРСОНАЛ /ОБЕЗЩЕТЕНИЯ, ХОНОРАРИ/	82737 лв.
в т.ч. СБКО –	16500 лв.
3. ОСИГУРОВКИ	254602 лв.
4. СТИПЕНДИИ	97950 лв.
5. ИЗДРЪЖКА /НАУЧНО-ИЗСЛ. РАБОТА, МАТЕРИАЛИ, ЕЛ. ЕНЕРГИЯ, ТОПЛОЕНЕРГИЯ, ВЪНШНИ УСЛУГИ, БТК-УСЛУГИ, ТЕКУЩ РЕМОНТ, ПЛАТЕНИ ДАНЪЦИ, КОМАНДИРОВКИ В СТРАНАТА И ЧУЖБИНА/	65559 лв.
6. РАЗХОДИ ЗА ДС И ТБО	8172 лв.
7. РАЗХОДИ ЗА ДМА	6722 лв.
8. РАЗХОДИ ПО ДОГОВОРИ СЪС СРЕДСТВА НА ЕС ПО СЪОТВЕТНИТЕ РАЗХОДНИ ПАРАГРАФИ	394727 лв.
IV. ПРЕХОДЕН ОСТАТЪК ЗА 2016 г.	706493 лв.
в т.ч. ВАЛУТА	465035 лв.
СЕБРА	241458 лв.

Наличните средства включват: средства по договори, средства на списанията /сп. Социологически проблеми, сп. Философски алтернативи и сп. Balkan Journal of Philosophy/, такси от обучение на свободни докторанти, остатъци от наем и средства за издръжка на сградите на ИИОЗ - парно, ел. енергия, интернет, телефони.

8. СЪСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМИ НА ЗВЕНТОТО В ИЗДАТЕЛСКАТА И ИНФОРМАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ, ПРЕПОРЪКИ.

ИИОЗ има три печатни периодични издания и едно електронно списание. Това са списанията *Социологически проблеми*, *Философски алтернативи*, излизащото на английски език *Balkan Journal of Philosophy* и новото електронно списание *Етически изследвания*, създадено през 2016 г. Изтеклата 2016 г. бе особено успешна за трите печатни издания, тъй като и трите бяха класирани и спечелиха съфинансиране в обявения конкурс за научна периодика на Фонд Научни изследвания, което гарантира тяхното успешно издаване и през 2017 г. Поотделно за всяко от тях може да се каже следното:

Списание *Социологически проблеми*:

През 2016 г. са подготвени два редовни двойни и един специален брой на списанието:

- Брой 1–2/2016 на тема: „Светове на знанието” в обем 352 печатни страници с водещ Иван Чалъков.
- Брой 3–4/2016 на тема: „Мишел Фуко: нови проблематизации” в обем 390 печатни страници с водещи Антоанета Колева и Кольо Коев, който ще излезе от печат в началото на януари 2017 г.
- Специален брой 2016 г. на английски език на тема: „Middle Class, Education, Employment: the Contribution of the Social Sciences” в обем 216 печатни страници, който съдържа доклади от Международна научна конференция, проведена в София през 2015 г. Водещ на броя е Румяна Желева.

Извън горепосочените тематични блокове могат да бъдат споменати и рубриците: „Биоетични и биоправни регулации”, „Класическо наследство”, „Ранимостта – антропологически и социоаналитически перспективи”, „Всекидневната истинност на лъжата”, „Корпоративната култура: медийна реторика и професионални стратегии” и „Научен живот”.

В рубриката „**Рецензии и отзиви**” са рецензирани 5 книги, а в „Нови книги” са представени 241 заглавия на новоизлезли книги. Предоставено е пространство и за дебютни публикации на докторанти.

Продължава сътрудничеството на списанието с Централно-европейската онлайн библиотека (www.cseeol.com), съдържаща и стари годишни течения от 1991 до 2016 г. Списанието вече е реферирано и индексирано от ProQuest/Sociological Abstracts (<http://www.proquest.co.uk>) и EBSCOhost databases (<http://www.ebscohost.com>).

Списание *Философски алтернативи*:

През 2016 г. екипът на списанието е подготвил и издал в срок шест книжки. Книжка 1 е в обем от 168 страници с водещ Кристиян Енчев; книжка 2 е в обем от 160 страници с водещи Юлия Васева и Доротея Ангелова и с тема на броя: Философия и познание; книжка 3 е в обем от 186 страници с водеща Иванка Стъпова и с тема на броя: НОМО LUDENS; книжка 4 е в обем от 160 страници с водещи Камелия Жабилова и Николай Михайлов; книжка 5 е в обем от 158 страници с водещи Димитър Ганов и Валери Личев и с тема на броя: Власт, идеология, философия; книжка 6 е в обем от 160 страници с водещи Мартин Табаков и Кристиян Енчев.

Всички отпечатани книжки са коригирани и обработени според правилата на списанието от Марияна Фъркова. На английски език статиите са редактирани от Владимир Владов. През 2016 г. списанието кандидатства и спечели субсидия за бр. 3 от Национален фонд „Култура” към Министерство на културата. В края на годината излязоха и резултатите от Фонд Научни изследвания, където списанието получи значителна преднина в класирането в сравнение с миналата сесия и спечели субсидия, която покрива издаването на 6-те книжки за 2017 г.

Активно функционира и сайт на списанието на английски език, който непрестанно се обновява с нова информация: (<http://philosophical-alternatives.com>).

През 2016 г. в списанието са отпечатани научни статии и информационни материали (рецензии, отзиви за събития и др.), между които не само статии на автори от ИИОЗ (философи, социолози и наукоеди), но и на външни автори от СУ, НБУ, ВТУ, Шуменския университет и др. висши учебни заведения, а така също статии на докторанти, студенти и др. В книжките на списанието са включени и статии на английски език. Сред авторите има учени от САЩ, Русия, Германия, както и преводи от руски, немски, френски и др. Качеството на статиите се повишава с всяка една година.

Отличен е и пиарът на списанието. Както в Интернет, така и във всеки брой на списанието има специална информация за всички статии от сп. „Философски алтернативи“ от 1992 г. до днес, които са качени в PDF формат и могат да бъдат изтеглени от Central and Eastern European Online Library (C.E.E.O.L.) <http://www.ceeol.com>. За абонати на библиотеките на Софийския университет, НБУ, Американския университет (Благоевград) и Centre for Advanced Studies, Sofia тегленето от CEEOL е бесплатно! Безплатно е и за всички, абониращи за CEEOL и други световни библиотеки. Резултатът от това е, че тегленето от CEEOL през тази година се увеличи многократно в сравнение с предходния период, което има и своя финансов ефект.

Индексирание: Статиите в списание „Философски алтернативи“ се индексират от: The Philosopher's Index, EBSCOhost, Central and Eastern European On-line Library (www.ceeol.com). Всеки новоизлязъл брой се разпространява чрез установените форми – абонамент (Доби прес ЕООД), международен книгообмен, библиотечна мрежа, книжарници, индексирани институции. Рекламна информация за всеки брой се изпраща в активни интернет сайтове като сайта на списанието, академичния портал, сайта на ИИОЗ, литернет и др. Редколегията полага грижи не само за издаването на интересни и разнообразни книжки с определена тематика, но и те да бъдат оформени в смислени тематични блокове.

Списание *Balkan Journal of Philosophy*:

И през 2016 г. списание *Balkan Journal of Philosophy* продължи да излиза изцяло на английски език със стриктен подбор на материалите след процес на двойно сляпо рецензиране. Редактирането на английския език на всички текстове се извършва от чуждестранен редактор от САЩ, на когото английският език е роден и чиято професия е свързана именно с редакторска дейност, което значително допринася за много доброто списване на списанието.

През 2016 г. списанието издаде две книжки според обичайния си предварителен план. Първата бе тематична, посветена на темата за енвайроменталната етика. Втората бе от общ характер. Двете книжки съдържат общо 21 статии и едно book review. От тях 4 са от български автори, сред които трима от ИИОЗ – Силвия Серафимова, Нина Димитрова и Силвия Борисова. Останалите са чуждестранни автори от четири континента: Европа, САЩ, Азия и Африка. Традиционно са добре представени и другите балкански страни, особено Румъния и Сърбия. През годината редколегията на списанието бе разширена с още един човек – представител на Румъния – проф. Михаела Поп.

Продължи да се разширява и списъка с бази данни, в които се реферира и индексират списанието. Така понастоящем списанието се реферира и индексират в общо 10 бази данни, като по този показател е значително по-добре представено от другите две издания на Института: CEEOL, EBSCO Discover, ERIH PLUS, Google Scholar, Julkaisufoorumi / Publication Forum/, Philosopher's Index, Philosophy Research Index, PhilPapers, ProQuest Summon, WorldCat Local (подредени по азбучен ред).

През 2016 г. започна и процедура по наблюдение и оценяване на списанието от страна на Thomson Reuters, което също е показател за добро качество на списанието.

През годината списанието спечели конкурс от Фонд Научни изследвания за Българска научна периодика в размер на 6850 лв.

Списание *Етически изследвания*:

Списание „Етически изследвания“ (ISSN 2534-8434) е ново електронно академично списание с отворен достъп, издавано от Института за изследване на обществата и знанието при Българска академия на науките. Списанието е създадено през м. юли 2016 г. То има за цел да направи публично достъпни научни текстове от областта на приложната и теоретичната етика, история на етиката, българската академична етика, както и различни интердисциплинарни подходи към съвременната етическа проблематика. Основната му насоченост се определя от задачата да предостави експертен, специализиран отговор на най-актуалните морални проблеми на съвременността. Публикува материали на български и английски език. Адресирано е както към специалисти, така и към по-широк кръг от читатели.

Списанието се ръководи от международна редакционна колегия, съставена от учени от Австрия, България, Великобритания, Германия, Гърция, Македония, Русия и Румъния. През 2016 г. беше публикуван по план първия брой, съдържащ материали на български и английски език от водещи български етици. В началото на следващата година предстои публикуването на втория редовен брой на списанието.

Библиотека:

ИИОЗ има три действащи библиотеки – библиотека Социология, библиотека Наукознание и библиотека Философия.

За периода м. юни – м. декември на библиотечния фонд, намиращ се на ул. Московска 13А, който включва двете библиотеки Социология и Наукознание е направена де визу проверка на фонда, поради пенсиониране на библиотекарката С. Стефанова и предаване на библиотеката от С. Стефанова на Ю. Крайчева.

Към 2016 г. библиотечният фонд на библиотека Социология включва общо 18723 тома. Постъпили през 2016 г. са 531 тома. От тях 48 чрез покупка, 196 по линия на книгообмена, 286 са дарение и 2 са депозит. От новопостъпилия библиотечен фонд 411 са книги и 120 са периодични издания. Общата стойност на библиотечния фонд на библиотека Социология към 2016 г. е 16521,69 лв., като книгите са на стойност 12334,04 лв., а периодиката е на стойност 4187,65 лв.

Библиотечният фонд на библиотека Наукознание включва общо 3973 тома. Постъпили през 2016 г. са 245 тома. От тях 92 чрез покупка, 136 по линия на книгообмена и 17 като дарение. От новопостъпилия библиотечен фонд 30 са книги и 215 са периодични издания. Общата стойност на библиотечния фонд на библиотека Наукознание към 2016 г. е 10979,26 лв., като книгите са на стойност 741,04 лв., а периодиката е на стойност 10238,22 лв.

Библиотечният фонд на библиотека Философия включва общо 36363 тома. Постъпили през 2016 г. са 388 тома. От тях 31 чрез покупка, 66 по линия на книгообмена, 287 са дарение и 4 са депозит. От новопостъпилия библиотечен фонд 355 са книги и 53 са периодични издания. Общата стойност на библиотечния фонд на библиотека Философия към 2016 г. е 5959,40 лв., като книгите са на стойност 4911,64 лв., а периодиката е на стойност 1047,76 лв.

И трите библиотеки на ИИОЗ се нуждаят от финансиране за набавяне на нова литература от България и чужбина и за възстановяване на абонаменти за периодика, както и за обновяване на материалната база, която е крайно остаряла и нефункционална. По-оптималното използване на библиотеките на института от научния състав и докторантите изисква и тяхното оборудване със съвременна техника - компютри, предлагащи достъп до базите-данни, за които е абонирана централната библиотека на БАН.

9. ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАУЧНИЯ СЪВЕТ НА ИИОЗ – БАН

Списък на Научния съвет на ИИОЗ

1. проф. дсн Пепка **Бояджиева**- председател, ИИОЗ
2. проф. дсн Валентина **Златанова** – зам.председател, ИИОЗ
3. доц. д-р Валери **Личев** – зам.председател, ИИОЗ
4. доц. д-р Доротея **Ангелова** - секретар, ИИОЗ
5. проф. дфн Анани **Стойнев**, ИИОЗ
6. проф. дсн Анна **Мантарова**, ИИОЗ
7. проф. дфн Веселин **Петров**, ИИОЗ
8. проф. дсн Емилия **Ченгелова**, ИИОЗ
9. проф. дфн Ерика **Лазарова**, ИИОЗ
10. проф. дфн Мартин **Табаков**, ИИОЗ
11. проф. дфн Нина **Димитрова**, ИИОЗ
12. проф. дсн Румяна **Стоилова**, ИИОЗ
13. проф. дфн Стефан **Пенов**, ИИОЗ
14. проф. дсн Таня **Неделчева**, ИИОЗ
15. доц. д-р Божидар **Ивков**, ИИОЗ
16. доц. д-р Георги **Ангелов**, ИИОЗ
17. доц. д-р Емилия **Маринова**, ИИОЗ
18. проф. дфн Иван **Кацарски**, ИИОЗ
19. доц. д-р Мария **Желязкова**, ИИОЗ
20. доц. д-р Николай **Михайлов**, ИИОЗ
21. доц. д-р Николай **Обрешков**, ИИОЗ
22. доц. д-р Росен **Люцканов**, ИИОЗ
23. доц. д-р Светла **Колева**, ИИОЗ

Няма промени в състава на Съвета от избирането му през месец февруари 2015 г. досега.

10. КОПИЕ ОТ ПРАВИЛНИКА ЗА РАБОТА НА ИИОЗ – БАН

(достъпно на адрес <http://issk-bas.org/wp-content/uploads/2013/05/Pravilnik.pdf>)

**БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ИНСТИТУТ ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ОБЩЕСТВАТА И ЗНАНИЕТО**

П Р А В И Л Н И К
**ЗА УСТРОЙСТВОТО И ДЕЙНОСТТА НА ИНСТИТУТА ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА
ОБЩЕСТВАТА И ЗНАНИЕТО**

София, 2011 г.

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1 Този правилник урежда устройството, дейността и управлението на Института за изследване на общества и знанието при Българската академия на науките, накратко изписван по-нататък като ИИОЗ, в съответствие с Кодекса на труда, Закон за развитието на академичния състав и Правилниците за приложението му, Закона за БАН и Устава на БАН, приет от Общото събрание на академията на 29.06.1992 г., обнародван в ДВ, бр. 34 от 22 април 1994 г., както и измененията и допълненията му, приети от ОС на БАН на 19.05.1997 г., 07.06.1999 г., 18.10. 2000 г. , изм. и доп. в ДВ бр. 33 от 11 април 2003 г., изм. и доп. от 3 декември 2007 г., изм. и доп. от 19 юли 2010 г.

Чл. 2 (1) ИИОЗ е юридическо лице, самостоятелно постоянно научно звено на БАН и е на бюджетна издръжка.

(2) Съставът на ИИОЗ включва учени, научно-помощен и административен персонал.

Чл. 3 (1) Седалището на Института за изследване на общества и знанието е ул. „Московска” № 13-А, София 1000.

(2) ИИОЗ използва и стопанисва сгради на ул. „Московска” № 13-А, бул. „П. Евтимий” № 6 и на ул. „Сердика” № 4.

II. МИСИЯ И ПРЕДМЕТ НА ДЕЙНОСТ

Чл. 4 (1) Мисия: ИИОЗ е научна институция, която развива философското, социологическото и науковедското знание чрез фундаментални и приложни, теоретични и емпирични изследвания, и извършва образователна, експертна и консултантска дейност за нуждите на управлението и организацията на всички сфери на обществената практика, в съответствие с потребностите на социално-икономическото и културно развитие на страната и с развитието на науката в обществото на знанието.

(2) Предмет на дейността на ИИОЗ са изследвания на човека и обществото, на знанието и ценностите, в съответствие с академичните стандарти и традиции и световните тенденции в развитието на науката.

(3) Стратегическите приоритети в дейността на ИИОЗ са насочени към осъществяване на научни изследвания на най-високо съвременно равнище в съответствие със световните тенденции на философските, социологическите и

научноизследователските изследвания и с оглед подпомагане на развитието на българското общество, наука и образование и на страната като член на ЕС. Реализацията на стратегическите приоритети се осигурява чрез:

1. Утвърждаване мястото и ролята на ИИОЗ в БАН, в националната научна система и европейското изследователско пространство.
2. Поддържане на творческа и иновативна изследователска среда за пълноценно използване на потенциала на всички сътрудници и служители на ИИОЗ.
3. Развитие на научния потенциал и привличане на нови научни кадри в звеното за нуждите на бъдещото му развитие.
4. Увеличаване на собствените приходи, активно и разширено участие в национални научни програми и рамковите програми на ЕС, както и на други международни организации.
5. Съхраняване и обновяване на научната тематика и методология, в съответствие с приоритетите на научната и иновационната политика на страната и с оглед участието на звеното в Европейското изследователско пространство.
6. Осъществяване на активно международно сътрудничество в рамките на ЕС и със страните от Югоизточна Европа, участие в научни мрежи и изследователски консорциуми.
7. Развитие на научната инфраструктура, комуникации, информационно обслужване и научен мениджмънт.

(4) Институтът извършва научноизследователската дейност самостоятелно и в сътрудничество с научни и други организации. Научноизследователската дейност се извършва и на основата на договори и споразумения с външни възложители - държавни, публични и частни. Договорите се сключват в съответствие с Правилника за договаряне на научно-приложни проекти (задачи) от постоянните научни звена на БАН с външни възложители.

Чл. 5 (1) В рамките на предмет си на дейност ИИОЗ извършва и други дейности:

1. Публикува и популяризира чрез печатни издания, чрез средствата за информация, чрез организиране на изложби и по други начини собствените си научни резултати и постижения от изследователската дейност, както и постиженията на световната наука.
2. Участва със своя научен потенциал в обучението на студенти, в провеждането на следдипломна квалификация и в ръководството и обучението на докторанти по реда на ЗВО и Наредбата за държавните изисквания за приемане и обучение на докторантите, конкретизирани в *Правила за работа на НС*.
3. Провежда курсове за обучение, включително и чрез участие в договори с национални и международни организации.
4. Участва в консултантска и експертна дейност по разработване на прогнози, програми, концепции и други в областта на своята компетентност.
5. Организира и участва във вътрешни и международни научни конгреси, конференции, симпозиуми и други научни форуми, свързани с предмета на дейността му.

6. Изпълнява задачите си самостоятелно и/или в сътрудничество, координация и интегриране с други научни организации, включително и висши учебни заведения, в страната и в чужбина, както и с международни организации при спазване на установения за това ред.

(2) В своята дейност сътрудниците на ИИОЗ се ръководят от *Етичен кодекс (Правила на добросъвестната научна практика)*, който е неразделна част от този Правилник.

Чл.6 (1) Съгласно чл. 40, ал. 1 от Устава на БАН Научният съвет на ИИОЗ определя научната тематика .

(2) Научният съвет утвърждава, в съответствие с *Правила за работа на НС на ИИОЗ*, всички изследователски проекти на Института, които се включват в научноизследователския план за всяка календарна година.

III. ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА И УПРАВЛЕНИЕ

A. НАУЧНО-ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА

Чл. 7 (1) ИИОЗ осъществява своята дейност в рамките на приета от НС и утвърдена от Директора организационна структура и професионално-квалификационен състав, в рамките на утвърдените от УС и ОС на БАН нормативи и лимити.

(2) ИИОЗ има следните основни структурни единици: ръководство, изследователски направления, първични постоянни изследователски звена (секции), временни проблемни групи, административни и обслужващи звена и служби, които осигуряват научната и административната дейност.-

(3) Названието и кадровия състав на постоянните изследователски звена, наричани по-нататък секции, изследователските направления и временните проблемни групи в ИИОЗ се приемат от НС и се утвърждават от директора на Института с длъжностното разписание и длъжностните характеристики на персонала и заплатите.

(4) Секциите са основни структурни, тематично ориентирани звена за осъществяване на фундаментални и приложни изследвания и други дейности, включително подготовка на докторанти по научни специалности, по които ИИОЗ е акредитиран. Съгласно чл. 46, ал. 1 от Устава на БАН секциите се създават, преобразуват или закриват от НС на ИИОЗ по предложение на членовете на НС.
Секциите в ИИОЗ:

1. Работят по изследователския план на ИИОЗ.
2. Организируют периодични семинари (заседания на секцията), които се протоколират, като протоколите се съхраняват в архива на секцията.

3. Обсъждат предложения за включването на изследователски проекти в научно изследователския план на ИИОЗ и ги предлага за утвърждаване пред НС.
4. Контролират текущото изпълнение на институтските проекти и обсъждат междинните резултати. Обсъжданията се протоколират и протоколите се съхраняват в архива на секцията.
5. Обсъждат и предлагат на НС за приемане индивидуални и колективни планови проекти на института в края на всеки отчетен период.
6. Обсъждат дисертационните трудове и предложения за зачисляване в докторантура по своя тематичен профил.
7. Обсъждат и популяризират научните новости от своята област.
8. Инициират и поддържат международните научни контакти.
9. Правят предложение пред НС на ИИОЗ за повишаване в звание

(5) Съгласно чл. 46, ал. 2 от Устава на БАН за ръководител на секция се избира доктор на науките или хабилитиран учен на основна работа в ИИОЗ. Изборът се извършва от НС за срок от четири години по предложение на учените от секцията и/или по предложение на членове на НС.

Ръководителят на секцията отговаря за изпълнението на изследователските и административни задачи на секицията във взаимодействие с ръководството на ИИОЗ.

(6) Изследователските направления функционират като вътрешноинститутски неформални научни общности, обединени около сходна тематика и методология за осигуряване на критична маса за обсъждане на междинни изследователски резултати, изнасяни на семинари, предложения за проекти и оценка на техни междинни и крайни резултати, преди представянето им пред НС. Дейността в рамките на направленията се организира на основата на свободна договореност между ръководителите на съставлящите ги секции.

(7) Временните проблемни групи се учредяват по предложение на съставлящите ги учени от едно или повече направления и секции за развиване на актуална, нововъзникнала изследователска и методологическа проблематика, за работа по крупни междудисциплинни проекти, както и за работа по възложени и финансирани от други организации поръчки с изследователски, експертен, образователен и методологически характер. Учените от временните проблемни групи не напускат своите постоянни направления и звена, където се извършва оценката на резултатите от дейността им. Ръководителят на проблемната група се избира от НС и утвърждава от Директора на ИИОЗ като ръководители могат да бъдат хабилитирани лица или лица с научна степен.

Б. ОРГАНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

Чл. 8 Ръководни органи на ИИОЗ съгласно чл. 34 от Устава на БАН са:

Общото събрание на учените, Научният съвет и Директорът.

Чл. 9 (1) Общото събрание на учените включва всички лица с научна длъжност или научна степен на основна работа в ИИОЗ.

(2) Общото събрание на учените избира свой председател, зам. председател и секретар за срок четири години.

(3) Директорът, зам-директорът, председателят на НС и научният секретар не могат да бъдат избирани за председател на Общото събрание на учените.

(4) Общото събрание на учените се свиква от неговия председател, от директора, от председателя на НС, както и по предложение на една пета от неговия списъчен състав.

(5) Общото събрание на учените:

а) приема, изменя и допълва Правилника за дейността на ИИОЗ.

б) избира и отзовава представителите на ИИОЗ в ОС на БАН

в) избира, променя и допълва състава на НС на Института по правилата, определени от Устава на БАН и допълнени с критерии, приети от ОС на ИИОЗ.

г) съвместно с НС на ИИОЗ приема годишния научноизследователски и финансов отчет на ИИОЗ.

д) обсъжда програмите на кандидатите за директор на ИИОЗ по обявен конкурс, провежда гласуване за установяване предпочитанието на членовете на ОС към тези кандидати и изпраща протоколите от обсъждането и гласуването на Управителния съвет на БАН.

(6) Общото събрание на учените може да взема решения, ако присъстват повече от половината членове от списъчния му състав. *Списъчният състав на ОС не може да се редуцира с повече от една пета.* Решенията се вземат с явно гласуване и с мнозинство с повече от половината от присъстващите на събранието с изключение на точки б), в) и д) от предходната алинея, по които решенията се вземат с тайно гласуване и с мнозинство повече от половината от редуцирания списъчен състав.

(7) ОС избира Етична комисия, чийто състав и дейност се регламентира от Етичния кодекс (Правила на добросъвестната научна практика).

Чл. 10 (1) Научният съвет е колективен орган за научно ръководство на ИИОЗ с четиригодишен мандат. Броят и качеството на неговия състав се регламентират съгласно чл.38, ал.1-5 от Устава на БАН.

(2) НС избира свой председател, заместник-председател и секретар за срока на мандата си с тайно гласуване и при мнозинство повече от половината от списъчния си състав.

(3) НС се свиква от председателя на НС, от директора на ИИОЗ или по искане на една пета от неговите членове.

(4) С цел информиран избор номинираните за членове на НС подават декларация за (не)принадлежност към структурите на бившата ДС.

Чл. 11 (1) Научният съвет:

1. определя научната политика на ИИОЗ, съгласно чл.чл.19, 20 и 21 от настоящия Правилник;

2. приема плановете и отчетите за изпълнение научноизследователската, учебната, международната и други дейности на ИИОЗ;

3. приема заедно с Общото събрание на учените годишните отчети на ИИОЗ при БАН;

4. взема решения за създаване и/или закриване на научни структурни звена (секции и проблемни групи);

5. утвърждава предложенията от директора за зам-директор и научен секретар;

6. избира с тайно гласуване ръководителите на структурните научни звена (секции и проблемни групи);

7. взема решения за обявяване на конкурси за академични длъжности, съгласно ЗРАС и Правилниците за приложението му;

8. извършва избора за присъждане на академични длъжности, в рамките на неговите компетентности, отнема академични длъжности, съгласно законите и Правилниците за приложението им;

9. взема решение за освобождаване на сътрудници с научни звания поради придобито право за пенсиониране, както и за удължаване срока на работата им в съответствие с КТ;

10. зачислява и отчислява докторанти съгласно установения от закона ред;

11. привлича (без конкурс) изтъкнати учени като гост-професори за извършване на научноизследователска работа в Института;

12. утвърждава решения на директора за разпореждане с имоти, собственост на ИИОЗ;

13. избира редакционните колегии на периодичните издания на Института и прави промени в тях. Избира редакторите на сборници, които се финансират от Института.

14. взема решения за публикуване и разпространение на отчета на Института и по други въпроси за неговата дейност, предоставени му за решаване от Устава на БАН и от други нормативни актове;

15. обсъжда и приема писмени експертизи, предназначени за външни организации, които документи излизат като официално становище на ИИОЗ.

16. избира Библиотечен съвет на Института

(2) Заседанията на НС са редовни, ако присъстват повече от половината от членовете на списъчният му състав, освен когато е предвидено друго. Решенията си Научният съвет взема с обикновено мнозинство от присъстващите членове и с явно гласуване, освен когато е предвидено друго.

(3) Решенията си по т. 5, 6, 7, 10 и 14 на чл. 13 ал.(1) НС взема с мнозинство повече от половината от списъчния състав.

(4) Заседанията на НС са публични, освен когато законът предвижда друго.

(5) На мястото на член на НС, който ще отсъства повече от осем месеца или не е присъствал на повече от две трети от заседанията през календарната година, се избира друг.

(6) НС избира по предложение на секциите и на членовете на НС Атестационна комисия, по възможност съставена от външни на ИИОЗ членове, след което същата се назначава със заповед на директора. Процедурата и критериите за оценяване се приемат от НС.

(7) В съответствие с изискванията на чл. 58, ал. 1 от Устава на БАН НС допълва съобразно научната област на ИИОЗ критериите и методиката за периодично оценяване (атестация) дейността на учените, приети от ОС на БАН на 44-то заседание, състояло се на 22.03.1999 г.

(8) Обсъжда номинациите за член-кореспонденти и академици и одобрява представянето им за участие в конкурсите, съгласно Правилата за работа на НС.

(9) Обсъжда аргументираните предложения на секциите за назначаване на съвместители и предлага на Директора условията за назначение – срок, работно време, права, начин на отчитане на дейността им.

Чл. 12 (1) ДИРЕКТОР може да бъде доктор на науките, хабилитиран учен с научна степен, член-кореспондент (дописен член) или академик (действителен член), който се назначава на основна работа в ИИОЗ. Директорът се избира с конкурс от УС на БАН за срок четири години. Условиата, редът и начинът за провеждане на конкурсите се определят от УС на БАН и се утвърждават от ОС на академията. Предсрочното прекратяване на мандата на директора става съгласно чл. 43 от Устава на БАН.

(2) Директорът представлява ИИОЗ пред всички органи и организации, юридически и физически лица в страната и в чужбина (чл. 44, ал. 2, т. 1 от Устава на БАН).

(3) Директорът ръководи и управлява цялостната дейност на ИИОЗ съгласно Закона за БАН, чл. 44 от Устава на академията (БАН) и настоящия Правилник.

(4) Директорът осъществява своята дейност по ръководството на ИИОЗ ПРИ БАН с помощта на назначени от него и утвърдени от НС зам. директор и научен секретар. Тяхното назначаване е съгласно чл. 45 от Устава на БАН. Основните права и задължения на учените и служителите в административните и обслужващите звена се определят от длъжностни характеристики, утвърдени от директора.

(5) Консултативни органи на директора при осъществяване на ръководството на ИИОЗ са Директорският съвет, който включва директора, зам. директора, научния секретар и гл. счетоводител и разширен Директорски съвет, в който освен членовете на Директорския съвет влизат Председателя на Научния съвет, Председателя на ОС на учените и ръководителите на секциите.

В. АДМИНИСТРАТИВНО-НАУЧНИ ЗВЕНА

Чл. 13 Заместник директор

(1) Директорът назначава заместник директор след обсъждане и утвърждаване от НС за срок четири години.

(2) Заместник директор може да бъде хабилитирано лице или доктор на науките на постоянна работа в ИИОЗ.

(3) Заместник директорът подпомага директора в цялостната му дейност и изпълнява допълнителни задачи в съответствие чл.45 от Устава на БАН.

Чл. 14 НАУЧЕН СЕКРЕТАР

(1) Директорът назначава научния секретар след обсъждане и утвърждаване от НС за срок четири години.

(2) Научен секретар може да бъде хабилитирано лице или доктор на науките на постоянна работа в ИИОЗ.

(3) Научният секретар работи по планирането и отчитането на научната дейност, по информационното осигуряване на изпълнението на плана на ИИОЗ; в организирането заседанията на НС и други функции и задачи, включени в длъжностната му характеристика. Научният секретар се подпомага в изпълнението на своите функции от техническите сътрудници (секретари) на секциите.

Чл. 15. ИИОЗ изгражда административни и специализирани звена. Дейността на тези звена се регламентира чрез Правилника за вътрешния трудов ред на ИИОЗ.

Чл. 16. Основните длъжностни задължения на служителите от административните и помощно-обслужващите звена и служби в ИИОЗ се определят с длъжностни характеристики, утвърдени от директора.

IV. ПЛАНИРАНЕ И ОТЧИТАНЕ НА НИД

Чл. 17 ИИОЗ осъществява своята научна дейност по изследователски план, приет на основа на Правилника за работа на НС, който съдържа темите на изследователските проекти, изпълнителите им и сроковете за изпълнението им. Неразделна част от плана са предложенията за изследователските проекти, съдържащи обосновката на проектите и очакваните резултати.

Чл. 18 (1) Научноизследователският план се формира на базата на предложения за проекти от отделните структурни звена (секции и проблемни групи) на ИИОЗ, задачи и разработки, възложени от УС на БАН, както и по инициатива на ръководството на ИИОЗ.

(2) Задължение на всеки сътрудник на ИИОЗ при БАН е да представя индивидуален или част от колективен изследователски проект в плана на секцията, с определен срок на изпълнение.

(3) Научноизследователският план на ИИОЗ при БАН се обсъжда и приема от НС.

(4) Научноизследователският план на ИИОЗ при БАН включва индивидуални и колективни проекти на сътрудници на звеното; съвместни изследвания и разработки с други научни организации в страната във и извън системата на БАН; проекти, изпълнявани по договори между ИИОЗ и Фонд „Научни изследвания” на; проекти изпълнявани по договори за международно сътрудничество.

Чл. 19 (1) Приемането на завършените изследователски проекти по чл. 19 става в НС, на основата на Правилника за работа на НС. Проектите по международното сътрудничество на БАН с други институти се приемат с явно гласуване от НС преди да бъдат предоставени за утвърждаване в Международния отдел на БАН.

(2) Колективни вътрешно-институтски проекти, изпълнявани от сътрудници на различни секции, се приемат на съвместни секционни заседания.

(3) Колективни вътрешно-институтски проекти, в които участват повече от половината от членовете на дадена секция, се приемат след еднократно разширяване на секцията с външни членове, определени със заповед на директора на ИИОЗ, като се спазва изискването в обсъждането да участват най-малко 3 хабилитирани лица, които не са участници в обсъждания проект. Такива могат да се привличат и извън състава на ИИОЗ.

(4) В случаи на колективни проекти по желание на съавторите отчетите могат да бъдат придружени с разделителни протоколи за установяване на авторството. Последните се използват при хабилитационни процедури.

(5) При наличие на съществени критични бележки и препоръки от страна на НС, изследователският проект се връща за доработка и ново разглеждане в секциите. В този случай той се представя в Научния съвет заедно с доклад относно направените поправки и изменения в него.

(6) Проекти, които се отличават с високи научни резултати, (с фундаментален и /или приложен характер) се представят за включване в годишния отчетен доклад на БАН по предложение на секцията или на НС, след обсъждане в ОС на учените.

(7) Научният съвет прави предложения за публикуване на резултати от завършени проекти в изданията на ИИОЗ.

(8) Научният съвет на ИИОЗ ежегодно приема междинни резултати по планови проекти след обсъждане и приемането им в секциите. При необходимост в проектите се правят корекции в съответствие с чл. 22 ал.2. на този Правилник.

Чл. 20 Институтът отчита с обстоен анализ резултатите от научните изследвания по приетия план всяка година. Тези отчети се приемат от ОС на учените съвместно с НС.

Чл. 21 Контролът по изпълнението на научноизследователския план се осъществява от директора и научния секретар чрез междинните и крайните отчети по дейността на учените и специалистите от ИИОЗ.

Чл. 22 (1) Цялата непубликувана планова научна продукция на Института се съхранява в архива на Института и може да се ползва от външни лица само с разрешение на научния секретар и със съгласието на автора. Информацията и резултатите от проведените емпирични социологически изследвания се депозират в научния архив на електронен носител, освен ако не е предвидено друго, според сключен договор с възложител.

(2) Решение за промяна на изследователския проект, удължаване на срока и други промени в научноизследователския план за съответната година се взема от НС след мотивирано предложение от изпълнителя (или ръководителя на проектите) и становище на секцията.

V. МАТЕРИАЛНИ, ФИНАНСОВИ И ИНФОРМАЦИОННИ РЕСУРСИ

Чл. 23. (1) Институтът има право да се разпорежда с недвижимите и движими материални активи, вземанията и други права, които са му предоставени от БАН или закупени със средства от бюджетната субсидия на БАН, без разрешение от БАН. Постоянните и временните структурни звена в състава на Института нямат право на собственост и други вещни права върху имуществото, което им е зачислено.

(2). Дълготрайни активи, закупени от ИИОЗ за нуждите на изследователски колективи със средства по договор с външен възложител, се зачисляват на Института по общите правила, като остават в разпореждане на съответния колектив в рамките на Института, до окончателното изпълнение на договора.

(3) Разпределението за ползване на материалната база (ДМА и консумативи) по структурни звена и персонално зачисляване на дълготрайните активи, се извършва от Директора и домакина, с изключение на закупената със средства от проекти по договори с външни възложители.

- (4)** Материалната отговорност е лична. Имуществото се зачислява:
- а)** на ползващото го лице, когато се ползва индивидуално;
  - б)** на ръководителя, когато се ползва от структурно звено;
  - в)** на домакина, когато е в общите помещения .

(5). Ползването на техника и друго имущество от сътрудници на Института извън сградата на Института се допуска по мотивирано искане и с писмено разрешение за всеки отделен случай от Директора. Това изискване не се отнася за техниката, закупена за нуждите на проекти по договори с външни възложители и със средства от тях до завършването на проекта.

(6) ИИОЗ има право на собственост и други вещни права върху терени, сгради, обзавеждане, книги, ценни книжа и други движими вещи, вземания, патенти, ноу-хау и други права, или придобити със собствени средства, чрез дарение, завещание или по друг възмезден или безвъзмезден начин. Ползването и разпореждането с недвижими и движими вещи, придобити по този начин, се осъществява съобразно изричната воля на дарителя или завещателя, а ако такава липсва – по решение на Научния съвет

Чл. 24. (1) Дейностите, осъществявана от Института се финансират от:

- а)** средства от бюджета на БАН;
- б)** постъпления по договори с държавни органи, търговски дружества и други организации за извършване на дейност или наемни отношения;
- в)** отчисления от проекти по договори с външни организации, за които Институтът е базова организация.
- г)** заплащания за използвани помещения, оборудване, комуникации и други услуги на Института, при изпълнение на договори с външни организации, сключени със сътрудници на ИИОЗ като физически лица. Конкретните суми се договарят индивидуално и одобряват от НС;
- д)** такси за обучение на докторанти;
- е)** продажба на интелектуални и други продукти;
- ж)** целево предоставени средства и дарения от физически и юридически лица;
- з)** лихви от депозитни влогове по банкова сметка, както и други приходи;

(2) Със средствата от бюджетната субсидия и извънбюджетните приходи на Института се заплащат:

- а)** поддръжката на сградата, обзавеждането и техниката
- б)** такси за комуникационни средства;
- б)** отопление, електроенергия и вода;
- в)** канцеларски консумативи за административни и общо институтски нужди;
- г)** поддържа специализираните библиотеки.

(3) За разпределението и изразходването на бюджетните и извънбюджетни средства на Института отговорност носи Директорът, заедно с главния счетоводител. За всяка календарна година главният счетоводител изработва финансов отчет, който се приема от Общото събрание и Научния съвет на Института.

Чл.25 (1) ИИОЗ поддържа библиотека, която организира и съхранява:

- а)** фонд от специализирана литература, периодика и информационни материали в предметната си област;
- б)** научния архив на института – публикациите, защитените дисертационни трудове и приетите от НС научни разработки на сътрудниците, независимо от формата на възлагане.

(2) За попълването на библиотечния фонд отговаря Библиотечен съвет, чийто формат се определя и избира от НС.

(3) Библиотеката се ръководи от библиограф-информатор, който методически се ръководи от ЦБ на БАН и

- а)** осигурява цялостно библиотечното обслужване;
- б)** осъществява междубиблиотечно заемане и книгообмен;
- в)** Организира и поддържа научния архив на Института.

Раздел VI. ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл.26 (1). Настоящият Правилник е приет от ... на.....

(2) Настоящият Правилник отменя Временния правилник за дейността и вътрешния ред на ИИОЗ, приет от Учредителния съвет на ИИОЗ.

11. СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ В ОТЧЕТА И ПРИЛОЖЕНИЯТА КЪМ НЕГО СЪКРАЩЕНИЯ

БАН – Българска академия на науките

ИИОЗ – Институт за изследване на обществата и знанието

ЧО – Човек и общество

НС – Научен съвет

ОС – Общо събрание

ЦО – Център за обучение

ФНИ – Фонд „Научни изследвания“

НАОА – Национална агенция за оценяване и акредитация

НСИ – Национален статистически институт

МОН – Министерство на образованието и науката

МТСП – Министерство на труда и социалната политиката

БСА – Българска социологическа асоциация

ЕС – Европейски съюз

ЕК – Европейска комисия